

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Снежанка Костадинова Овчарова,

за дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,
ПН 3.3 "Политически науки"

**На тема: ФОРМИРАНЕ НА ИДЕНТИЧНОСТТА В ИЗСЛЕДВАНИЯТА НА
НАЦИИТЕ”**

с автор: АЛЕКСАНДЪР ЙОРДАНОВ БАХНЕВ

научен ръководител: доц. д-р Калоян Смилков

Настоящото становище е изготвено съгласно заповед № 223 от 05.04.2023 г. на Ректора на ВСУ "Черноризец Храбър" .

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Дисертацията е в обем от 241 страници и в структурно отношение включва: увод, изложение в четири глави, заключение, списък с използвана литература. Библиографията обхваща 99 заглавия, от които 47 на латиница и 52 на кирилица, включително книги, статии, доклади, сборници с исторически документи, и 7 източника от медии. Всички източници са цитирани коректно в текста.

Дисертационният труд изследва актуални и значими въпроси, свързани с националната идентичност и необходимостта от интеграция за решаване на глобални проблеми. В изследването си докторантът разкрива, че непознаването на локалните, регионалните и общодържавните особености в международните отношения може да доведе до конфликти – идеологически, военни, културни, икономически или демографски. Показва се значението на вътрешната национална спойка между различните етноси, за да се формира организирано общество, което защитава общите интереси и противостои на външна намеса.

II. Оценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Актуалност на разглежданите проблеми в дисертационния труд. Въпросът за нациите придобива важно значение в съвременното глобално общество, поради съществуващите етнически конфликти и масовата миграция на хора от други континенти, Възникват проблеми, свързани със стремеж на отделни групи за отцепване, или с интеграция на отделни етноси в обществото. Докторантът подчертава значението на националната идентичност като гарант за запазване на нацията (като социална структура) и

на националната държава. Членството на РБългария в различни съюзи и отношенията ѝ с други държави предизвикват отстояването на нейната идентичност. Анализирайки специализираната литература, авторът дискутира и проблемите на българския национализъм. Смятам, че докторантът представя убедително актуалността на дисертационното изследване.

В увода на дисертацията авторът показва значимостта на проблема за национализма и изразява лично отношение към темата. Много добре са формулирани: обекта на изследването „формирането и консолидирането на националната държава и на нацията, което се благоприятства от конструирането на национална идентичност“ и предмета на изследването: „ролята (явна и неявна) на държавата и на висшите (елитните) културни и социални групи за формиране на националната идентичност, която идентичност от своя страна легитимира действията и авторитета на правителствените институции на модерната държава.

Убедително е представена авторовата теза, че “всяка общност трябва да получи право да формира своя политическа обособеност, при определени условия. Необходимо е да е налична готовност за мирно прикрепване към вече съществуващите държави. Ако една нова политическа цялост не успее да допринесе за световния мир или го накърнява по някакъв начин, то тя не би следвало да има правото да се нарече цивилизована нация.”

Авторът си поставя няколко цели за теоретичното изследване и разгърнат списък от задачи. Обхватът на изследването е в два аспекта: времеви – от зараждането на идеята за държава до днес, но най-релевантна е политическата и културна история от края на 18 век до сега и пространствен – съсредоточен е в Западна и Източна Европа и в Запада като цяло. Представена е ясно методологията на изследване с акцент върху качествените методи и индуктивния подход.

Първа глава „ТЕРМИНОЛОГИЯ НА НАЦИЯТА е съставена от 4 раздела. Авторът показва задълбочени познания по избраната тема. Изяснява основния понятиен апарат на своето изследване: етнос, нация, национална идентичност, национално самосъзнание. Представена е същността на националната държава, публичната сфера. Разгледани са видовете нации – етнически граждански, културна. Подчертава се, че националната принадлежност играе ключова роля за психологическото формиране на индивида. Разграничени са понятията нация и гражданско общество. Показани са характеристиките на геонационализма. Направени са изводи и обобщения към първа глава.

Във **втора глава** АРХИТЕКТУРА НА НАЦИОНАЛНАТА ДЪРЖАВА авторът разглежда юридическата власт в националната държава. Коментират се различни становища и се изразява лично мнение. Държавната идентичност, според автора допринася за усещането за националната идентичност сред населението. Анализират се неефективните модели на национални държави. Показана е ролята на образованието, военното дело и на други народи за консолидиране на нацията. Коментира се участието на политическия елит за формирането на нови нации. Отстояването на личните позиции отново проличава в изводите и обобщенията към тази глава.

Трета глава е посветена на проявленията на национализма. Тук авторът представя националната идентичност като инструмент на националистическите партии да получат по-голяма видимост и по-сериозно участие в представителните демокрации. Разглежда се всекидневния национализъм в Република България и дискусиата за националната идентичност през Възраждането. Коментира се и национализма в Северна Македония. Понататък се анализира ролята на религията за формиране на националната идентичност. В

следващия параграф се представя как националната идентичност възниква в отпор на дадена имперска държава, която си служи с абсолютна власт и неморални средства за контрол. Направени са изводи и обобщения.

Глава четвърта „МЕТАФИЗИКА НА НАЦИОНАЛНАТА ИДЕНТИЧНОСТ“ е разделена в 4 параграфа. Представени са особеностите на българският национален модел според автора: смесен – културно-етнически и западен. Разглежда се формирането и еволюцията на социалната идентичност и нейният потенциал за мобилизиране на човешки ресурси в конфликтологичен аспект. Дискутират се различията в схващанията на поколенията и динамиката на идентичността. В тази глава се коментират още европейските социални, политически и икономически ценности. Представен е интернационализмът чрез съветския модел. Следва анализ на политическата национализация на малцинствата в България и начина на управлението им. И в края на тази глава са изведени обобщения.

Заклучението на дисертацията извежда основните въпроси, намерили отговор в изследването на докторанта.

III. Оценка на автореферата и публикациите

Авторфератът отразява вярно и балансирано отделните глави на дисертацията. Публикационната активност на докторанта включва три статии. Представените статии отразяват някои части от дисертационния труд и съответстват на наукометричните изисквания за ОНС „Доктор“.

IV. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Приносите на дисертацията са групирани на научно-приложни и научно-практически. Приемам, че така формулираните приноси на дисертацията са лично дело на А.Бахнев и се отнасят до обогатяване на съществуващи теоретични постановки в изследваната област, с възможности за приложение в политически живот на страната.

V. Бележки и препоръки:

Формулирани са няколко цели на изследването, а задачите на дисертацията са описани твърде обширно. Препоръчвам на автора в бъдещата си научна дейност да публикува и в чуждестранни списания, с цел по-широка популярност сред заинтересованата академична общност.

VI. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Изложеното до тук ми дава основания да обобщя, че дисертационният труд притежава достойнства и приноси резултати, съответстващи на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на ВСУ. Направените по-горе бележки и препоръки не влияят върху общата ми положителна оценка за дисертацията.

Предлагам на уважаемите членове на Научното жури да вземат решение за присъждане на ОНС „Доктор“ на автора Александър Йорданов Бахнев за дисертационния труд на тема: „Формиране на идентичността в изследванията на нациите“ в професионално направление ПН 3.3 "Политически науки".

Дата: 02.05.2023г.

Рецензент: .....

(проф. д-р Сн. Овчарова)